

borostyánkői, olyan szerpentin, a melyben a timföld már nagyobb mennyiségben van jelen, (20% ; a borostyánkőiben csak 18%) a mi ezen két ásványt a *ripidolít* közelébe állítja. Számos elemzéssel kimutatja továbbá, hogy a szerpentinek timföld tartalma változó s hogy eddig valódi *Szerpentinek*-nek csak azok tekintettek, amelyekben a timföld nem rügött többre 5%-nál, 9%—13%-kal már *Pennin*-nek neveztetett az ásvány, 16% körüli timföld-tartalommal *ripidolít*nak, 21%—25% -kal pedig *chlorit*nak. Ez a változó összetétel a genetikai viszonyokban találja magyarázatát, a mennyiben a timföldben szegények olivinközetekből, a többiek pedig amphibol- és augit-közetekből származnak. — Mivel tehát a sorozat a timföld-tartalomra nézve egészen hasonló mint az amphiboloknál, s mi ott anélkül hogy külön fajoknak vennők az egyes módosulatokat csak amphibolokat

aluminiummal és a nélkül különböztetünk meg, úgy a szerpentineknél is elejtendőnek tartaná előadó a különböző fajneveket és ajánlaná mindezeket szerpentinek és illetőleg a szerpentin-sorozat egyes tagjainak tekinteni.

4. Előadásának befejezése után *W artha Vincze* még néhány igen csinos, csaknem víztiszta *fluorit* kristályt mutatott be, koczka és rhombtizenkettős kombinációval s közel egy cm. élhosszal, melyek legújabbán a budai kis Svábhegyen mivelés alatt lévő legészakibb kőbányában fehér calcit-szkalenoöderek között fennőve találtak.

5. *Dr. Schmidt Sándor* bemutatta a heterogén testek kettős fénytörését egy mikroszkópi preparátumon, mely *H. Reinschnek* legújabbán közzé tett eljárása szerint készült.

KÜLÖNFÉLÉK.

1. *Papiros-gyártás fűből.* Papirost francia szaklapok szerint lehet mohból, turfából és fűből is csinálni. Ezek mindannyian nyújtható, selyemszerű puha szálát adnak. Mindenféle fűfélélet lehet hozzá használni, csak hogy virágzás előtt kell gyűjteni. Angliában tett számítás nyomán egy hektár 3075 kilogramm papírhoz szükséges nyers anyagot ad.

2. *A keletindiai nyelvek statisztikája.* Az »*Athenaeum*« közli a legújabb indiai népszámlálás nyomán megállapított nyelvviszonyokat a roppant területű birodalomban. A *hindustani* (urdu) nyelv 82 millió ember anyanyelve; a *bengáli* nyelvet beszélő 39 millió, a *telugu* nyelvet 17 millió, a *marathi*-t szintén 17, a *pendzabi*-t 14, a *lamit*-t 13, a *guzerati*-t 9, a *kanaresi*-t 8 millió. Az angol 202,920 ember nyelve, kik közül azonban csak 150,000 tiszta angol.

3. *A kábel-telegramm sebessége.* A Londonból egyenesen Melbournebe telegráfózott hír 1 óra 53 percz mulva jött oda Ez 3 kilométer sebesség másodperczenként, ha a

legrövidebb útát számítjuk; valóságban e sebességnek majdnem kétszeresét számíthatni.

4. A *Melsens-féle villámhárító* a felfogó rudakkal összekötött drótok egész hálózatából áll, mely a védendő épületet mintegy körülveszi. Különös súlyt fektet továbbá az elvezető föld jó vezető voltára.

5. A *lipcei könyvforgalom.* A »*Papierzeitung*« szerint Lipcseből, honnét a német kiadók megbízottjai a könyveket az egész világra szétküldik, 1883-ban 10 millió kilogramm súlyú könyvet küldtek szét.

6. *Javított izzó lámpa.* *Edison* legújabbán lényegesen javított izzó lámpákat készít. A jelenleg használatnál a szénszál gyorsan elhasználódik és a finom szénrészecskék a gömb falaira lecsapódnak, miáltal ez átlatatlanává válik. Nehéz továbbá a levegőt a golyóból teljesen kiszivattyúzni. Jelenleg *Edison* cziángázzal tölti meg a golyót, mely az izzó szenet nem oxidálhatja. A szénszálat, melyet előbb bambuszszádból készített, közönséges kötőspárgából készíti, egyszerű elszénesezése által.

TÁRSULATI ÜGYEK.

Fegyzőkönyvi kivonatok a társulat üléseiről.

XVI. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS.

1884. decz. 17-ikén.

Elnök: SZILY KÁLMÁN.

Titkár előterjeszti a Földm. Minisztérium 45,873. sz. leiratát, melylyel a Társulat kiadásában megjelenő gazdasági művekből, nevezetesen *Békessy Lászlónak* a tejkészlelésről, meg *Csanády S. és Plósz Pálnak*

a borkezelésről szóló munkájából 4—400, *Hensch Árpádnak* a talajművelésről szóló művéből pedig 500 példányt rendel meg. — Örvendetes tudomásul vétetik.

Titkár felkéri a választmányt, hogy a

közgyűlést megelőzőleg küldjön ki bizottságokat a pénztár meg a könyvtár megvizsgálására. — A választmány a pénztár megvizsgálására Dietz S. és Fröhlich I., a könyvtár megvizsgálására pedig Bene R., Eötvös L. és Wartha V. urakat kéri fel.

Titkár hivatkozva az alapszabályok 17. §-ára, mely szerint a választmány legrégebb harmada minden év végén visszalép, jelenti, hogy ez évben az 1882-ben megválasztottak lépnek ki, nevezetesen Horváth G., Lóczy L., Than K., Szabó J., Semsey A., Thanhoffer L., Fröhlich I. és Schenzl G. urak. — A választmány ezt tudomásul veszi és a titkárságot megbízza, hogy a szakok szerint való kettős-kandidációt állítsa össze.

Titkár előterjeszti Than Károly akadémiai rendes tagnak, mint az akadémia megbízottjának átíratát, melyben J. B. Dumas, hírneves kemikus emlékszoberára való gyűjtésre szólítja fel a Társulatot. — A választmány megbízza a titkárságot, hogy a tagok aláírását és adományait gyűjtse.*

Titkár előterjeszti a forgó tőke pénztári állását november végén. — Tudomásul van.

Másodtitkár előterjeszti a múlt vál. ülés óta a könyvtárba érkezett ajándékokat:

* A gyűjtő ív Társulatunk titkári hivatalában van. Kérjük tagtársainkat, hogy a nemes czéla való adományait ide küldjék be. SZERK.

Eugen v. Gothard, Ein Meteoroskop mit Beleuchtungslaterne, szerző ajándéka; — Thirring Gusztáv, Sopron és környékének hőmérsékleti viszonyai, szerző ajándéka; — Géza Entz, Ueber Infusorien des Golfes von Neapel, szerző ajándéka; — Dr. Daday Jenő, A Magyarországon eddig talált szabadon élő evezőlábú rákok magánrajza; — Új adatok a keresek férgek ismeretéhez; — A Balaton titkai, szerző ajándékai; — A székely művelődési és gazdasági egylet 1884. évi emlékkönyve, az egylet ajándéka; — Wagner, die Heilquellen von Sliatsch (1834), — Sikulsky, Generalia de Balneis (1837), Die Adelsberger Grotte in Krain, — Óváry Pál, A léles italookról (1841), Dr. Horváth Géza ajándékai. — Köszönettel vétetnek.

Titkár elszomoróval jelenti, hogy a múlt v. ülés óta öt tagtársunk elhunytáról értesült; elhunytak; Brehm Alfréd, a Társulatnak 1867 óta levelező tagja; — Dr. Csabatóry Endre orvos Mehádán; — Danitz Béla törvényszéki bíró Sz.-Fehérváron; — Ducsay Rezső birtokos Tornonyos-Németiben; — Jordán István birtokos Pomázon. — Szomorú tudomásul szolgál.

Kitörlésre ajánlatnak mint több évre adósok 12-en. — Kitöröltetnek.

Az új tagokul ajánlottak nevei felolvastattak és mindannyian, számra 16-an megválasztottak; velők a tagok létszáma, a vesztéseket levonva, 5790, kik között 138 alapító- és 99 hölgy-tag van.

XIV—XV. SZAKÜLÉS.

1884. decz. 10- és 17-ikén.

Elnök: SZILY KÁLMÁN.

34. K a l e c s i n s z k y S á n d o r »Az elemző chemia néhány módszeréről« tartott előadást, bemutatván az elektromosságnek alkalmazását a fémek mennyileges elemzésére, valamint néhány újabb készüléket, melyekkel a chemiai elemzésben az eddigénél nagyobb pontosság érhető el. (Bővebben közöljük.)

35. Dr. M i h a l k o v i c s G é z a »A hermafroditaságról« tartott előadást. Vonatkozással a közéletben annyiszor emlegetett és hibásan felfogott fogalomra, kifejti, hogy miben áll voltaképen a hermafroditaság, nevezetesen előadja a him- és a nőstény-állatok főjellemonását, mely a belső ivarszervekben, az ivari váladékban van kifejezve. Ilyen állatok az alsóbbrendűek között valóban vannak is; de a gerinczesek között, kivéve talán egyes halakat, nincsenek. Ezután tárgyalva a gerinczesek ivarszerveinek fejlődés módját, előadja azon változásokat, melyeken a kezdetben közömbös embrionalis szervek átmennek, a szerint, a mint him vagy nő egyéneket keletkeznek belőlök. Ezen az alapon

kitünteti, hogy mennyiben lehetséges egy egyénben a másik nembeli szerv csökevényes megmaradása a mellett, hogy az egyén mégis csak egyivarú. Áttér végre a külső ivarszervek fejlődésének viszonyaira, több példában bemutatván, hogy az ú. n. hermafrodita emberek tulajdonképen többnyire hímek s csak bizonyos részeknek fejlődésben való elmaradása okozza, hogy nőknek neveltetnek s későbbben is úgy szerepelnek. Előadását számos képpel, viasz- és természetes készítménnyel világosította meg. (Bővebben közöljük.)

36. T ö r ö k A u r é l »Az ember harmadik tomporáról« értekezett. Megmagyarázza a »harmadik tompor« — trochanter tertius — fogalmát, előadja, hogy Dr. A l b r e c h t brüsszeli tanár, támaszkodva Dr. Houzé vizsgálataira is, a boroszlói anthropológiai kongresszuson azt fejezte ki, hogy e jelenség a nők czombcsontján sokkal nagyobb számban található mint a férfiakén. Virchow az ügyben úgy nyilatkozott, hogy e kérdés még nincs annyira tanulmányozva

hogy az eddigi adatokból általános elvet lehetne megállapítani. Előadó számos őskori és mostkori czombcsontot vizsgált és ma is azt állíthatja, a mit boroszló kongresszuson, hogy, bár a nőknél anatómiai okok is követhetnek a harmadik tompor gyakoribb megjelenését, még sem található az náluk túlnyomó arányban. (Bővebben közöljük.)

37. Dr. Kiss Károly »Néhány előadáshoz való kísérlet« czímmel nagy

hallgatóságnak is bemutatható tanulságos kísérleteket terjeszti elő, nevezetesen egy lég-hőmérőt, két készüléket a Gay-Lussac-féle törvények együttes bemutatására, egy erjesztő készüléket, melylyel kimutatja, hogy erjedés csak ott és akkor jön létre, ha az erjesztő az erjesztendővel közvetlenül érintkezik, továbbá a Liebig-féle hűtő legegyszerűbb alakját, melyet a czián előállítására lehet czelszerűen alkalmazni. (Bővebben közöljük.)

LEVÉLSZEKRÉNY.

KÉRDÉSEK.

(1.) Egy idő óta a karbolsavas mészt, mint deszinficáló szer, mindenütt el van terjedve; de minthogy a karbolsav valamint sói a közönség előtt még egészen új anyagok, megtörténhetik, hogy — mint az újságokból tudjuk - 5 %-os karbolsavat 50 %-os gyanánt adnak el.

A chemiával foglalkozó hiába forgatja szakkönyveit, nem talál a quantitativ meghatározásra szolgáló útmutatást. Nagyon időszerűnek vélném tehát, ha a Természet-tudományi Közlöny egy elemező — talán titráló — módszert közölné, melynek révén a karbolsav és sóinak százalékos tartalmát meghatározhatnók, s így nemcsak a közönségnek, de az épp oly tájékozatlan kereskedőnek is felvilágosítással szolgálhat nánk.

K. M.

(2.) Mi lehet az oka, hogy egy löheretáblán, mely 1883. márczius 5-ikén, derült napos idő mellett Kühne-féle sorvető-géppel vettették, azon gépszeleségben kelt sorok, melyek a gépnek keletről nyugat felé való haladása alatt vettettek, teljesen el vannak penészgombákkal, holott azon gépszeleségben tenyésző löhere, mely a gépnek visszafelé, — tehát nyugatról keletnek — történt működése alatt vettették, attól mentve maradt? Daczára, hogy a vetés tényezői egyébként teljesen azonosak voltak, az így egymásmellett levő sorokon, a gép szelesége szerint, már messziről mutatkozik a szembe tűnő különbség. A penészgombával borított, mint az attól ment löheréből küldök egy pár példányt.

Az illető löheretáblát 1883. évi február hóban burgonya alá érett istájtörágyával volt meghordatva, mely már egy év óta a trágyatelepen hevert. A trágya azonban szétterítettett s rövid idő múlva alá is szántatott. Az illető tábla közelében semminemű trágyahalmaz, vagy gomba lepett terület nem volt.

H. E.

(3.) Hol lehetne szerezni a legjobb, s általános használhatósági szempontból legegyszerűbb világító festéket. S egyáltalá-

ban kapható-e jó világító festék? Olyan t. i. mely czéglifiratoknak, utczai kiirásoknak is alkalmas, a nélkül, hogy az idő viszonyosságai (pl. eső) ártanának neki.

B. P.

(4.) Miben leli magyarozatát a Soda bicarbonica por alakban való bevetelének a chemiai hatása az emésztés elősegítésében? s nem háborgatja-e a szódapornak vagy a szódavíznek gyakoribb használata a gyomornedv és hasnyál chemiai működését?

B. G.

(5.) Használják-e más műszaki czélokra is a *kelme-nyomtatásnál* (öntött) vakarókul használt és 1 súlyrész ónból, 2 súlyrész czinkből meg 17 súlyrész vörösrézéből elegyített »*Rakelmetall*«-nevezetű ötvényt? Nevezetesen pedig, hengernek-e belőle *pléhet* (bádogot) is, s ha igen, mily *ország-beli* vörösréz vesznek hozzá?

D. I.

(6.) Az izomrostoknak az idegrostokhoz való viszonyát, illetve az ingereknek az izomra való közvetlen hatásának meg tudására az idegeket ki kell zárni a közreműködésből, hogy az idegek ingerületbe ne hozzák az izmokat. Ennek legkönnyebb meghatározásánál curarával megmérgezett állatok: szoktunk használni, mikor is az idegek elvesztik ingervezető képességüket. Vajjon e változás, illetve az idegek ingervezető képességének elvesztése kiterjed-e az ideg legvégső ágaira is, melyek közvetlen összefüggésben vannak az izmokkal, avagy csak azon idegszálakra, melyek az izomrostok között futnak? Ha egy ilyen curarával megmérgezett állatból vett izmokkal teszünk kísérletet, lehetséges-e az, hogy éppen olyan ránkasi szabályt találunk, mintha az áramot *ép idegre* alkalmaztuk volna? Mi az oka annak, hogy az idegnél az állandó áram tartama alatt csak bizonyos erejű áram okoz folytonos ingerületet, az izom közvetlen ingerlésénél pedig folytonos összehúzóadások mutatkoznak, különösen a negatív sark táján? Hogyan lehetséges az, hogy az ideg az áram útjába igtatva se alakját se

helyét nem változtatja meg, az izomnál pedig e viszonyok változnak az elektródokhoz képest? DR. SIMOMYI ELEK,
uradalmi orvos.

(7.) Egy társaság vitatni kezdé a »*Bos taurus*« állatfaj magyar elnevezéseit. Voltak, kik azt vitatták, hogy ezen állatfaj tudományosan használt latin nevében a némi névvel, a »*Bos*«-szal egyértékű a magyar »*tinó*« elnevezés, és ebből kiindulva azt mondták, hogy az ivarszervek különbsége szempontjából van »*ökör-tinó* és »*tehén-tinó*« (értvén e nevetek a teljesen kinőtt, kifejlesztött egyénekre közösen) s a borjút, melyből ökör lesz »*tuloknak*«, s a melyből pedig tehén lesz »*ünőnek*« nevezik. Mások pedig azt állították, hogy a tudományosan használt némi névvel, a »*Bos*«-szal egyértékű inkább a magyar »*tulok*« elnevezés van általánosabban elfogadva, s a borjút, melyből »*ökör-tulok*« lesz, »*két éves korában* már »*tinó*«-nak nevezik (értvül hozván fel itt e közmondást is: »tanulj *tinó* *ökör*« lesz belőled) s a borjút, melyből »*tehén-tulok*« lesz, »*két éves korában* már »*ünőnek*« nevezik; vagy »*üsző-nek*« is, mint ez Czuczor-Fogarasi »Magyar nyelv szótárá«-ban is jelezve van, hol

egyszersmind azt is találjuk, hogy a fejtelenebbeket, tehát a 2 évesen aluliakat »*ünő-borjú*« vagy »*üsző-borjúnak szokás*« nevezni.

Ezek után tisztelettel kérдем: a) mely magyar elnevezések fogadhatók el inkább »*heyes*« vagy »*helyesek*« alapon épültek? b) valósággyal melyek vannak jelenleg általánosabban elterjedve? c) mely elnevezése csoportnak volna ohajthatóbb nagyobb elterjedése, közhasználat? K. B.

(8.) Sz.-Keresztur vidékén s többek szerint Erdélyben mindenütt a »*Vicia Faba* L.«-t nevezik »*bab*«-nak, s a főzelékül használt »*Phaseolus vulgaris* L.«-t paszuly-nak vagy fuszujkának. Pedig »*Vicia Faba*« megállapított magyar neve »*Bab*«, »*babó*« s a Királyhágón innen (Budapestről számítva ezt) nagyobbbrészt a közönséges paszulyt »*bab*«-nak is nevezik. Vajjon a »*Vicia Faba*« »*babó*« nevét igyekezzünk-e általánosabbá, elterjedetebbé tenni és a »*Phaseolus vulgaris*«-nak valószínűen magyarosabb eredetű »*bab*« elnevezését? K. B.

(9.) Tudunk-e bővebbet a »törökbuza«, tengeri, kukoricza s málé« mint ugyanazon egyfajú növény neveinek eredetéről a Czuczor-Fogarasi szótár adatainál? K. B.

FELELETEK.

(66. 1884.) Vajjon hány év telik el, míg az ismert bolygók ismét ugyanazon egymáshoz viszonyított helyzetbe jönnek, melyből valamely tetszőleges pillanatban kiindultak?

A legegyszerűbb felelet erre az, hogy — soha.

Megközelítőleg azonban megoldható a kérdés úgy, hogy az egyes bolygók keringésiidejének közös többszét számítjuk ki.

A kevésbbé pontos érték:

6,223.120,000.000.000.000 földi nap
vagy 17.083,400.000,000.000 földi év. I Pontosabban, (a keringésiideket Le Verrier szerint véve számba):

1,702.363,000.000.000.000 év 2

Ha az 1. számot a 2-ből levonjuk, kapunk egy értéket, mely azon évek számát adja, melyek a megközelítő és a pontosabb konjunkció között fognak elmúlni, azaz:

1,685.324,600.000.000.000 földi évet.

Természetesen itt a Mars és Jupiter közt keringő bolygók nincsenek számbavéve. A mint látjuk, itt korántsem 70 számból álló szorzatot nyerünk, mint azt kérdő gondolja, mindazonáltal még így is tekintélyes szám ez.

Megjegyzendő még, hogy ezen számok csak akkor érvényesek, ha a bolygók pályájának ferdeségét, s az összes szabálytalanságokat nem tekintjük, és felteszszük, hogy a bolygók pályái a földpályával egyenközű síkra vannak vetítve, és, hogy a Nap körül körökben mozognak, melyeknek közös középpontjuk a Nap.

VENUTSKO FERENCZ.

(1.) A. karbolsavnak quantitativ meghatározásához szükséges oldatok:

1. Tiszta karbolsavoldat, a mely úgy készül, hogy 10 gr. karbolsavat 1 literre oldunk. (Sötét helyen tartandó.)

2. Brómnak vízben való oldata.

3. Telített timsóoldat, a melynek literjében 100 kc. conc. kénsav van.

Az eljárás a következő:

A megvizsgálandó anyagból 10 gr.-t lemérünk és feloldjuk 1 liter vízben. Egyrészt száraz szűrőn átszűrünk és a tiszta filtrumból 10 kc.-t dugóval ellátott palaczká adunk és bürettáblól brom-oldatot (2) csepegtetünk hozzá. A bromhozáadás után mindig jól fölrázzuk és ezt addig folytatjuk, míg csak csapadék keletkezik és a folyadék sárga színt nem ölt. Ha már maga a karbolsavoldat is sárga, akkor a kísérlet végét arról tudjuk meg, hogy a becsepegtetett bróm nem idéz elő zavarodást.

Hasonló kísérletet végzünk a tiszta phenololdattal is (1). Veszünk t. i. abból is 10 kc.-t és meghatározzuk, hogy mennyi bromoldat felel meg neki. Ezt tudva, kiszámíthatjuk, hogy a megvizsgált anyagban mennyi a karbolsav.

Egy másik eljárás szerint alkalikus bromoldatot vagyis inkább albrómossavas kálit használunk. Az alkalikus bromoldat a következőképen készül: 14—15 gr. tiszta káliumhidroxidot oldunk egy liter vízben, adagonként 10 gr. bromot adunk hozzá és

felhígítjuk vízzel annyira, hogy 50 kc.-nek 0.05 gr. karbolsav feleljen meg. A kísérletet akként hajtjuk végre, hogy az alkalis bromoldatból 50 kc.-t egy porcelláncsészébe adunk és folytonos kavarással mellett addig cseppgetetünk hozzá a megvizsgálandó karbolsavoldatból, míg a folyadék színtelen nem lesz. Ha ez már megtörtént, akkor csak cseppenként adunk még addig karbolsavat, míg kivett próba a jódkáliumszírít már nem festi kékre. Ha most tudjuk, hogy 50 kc. bromoldat 0.05 gr. karbolsavnak felel meg, akkor kiszámíthatjuk, hogy hány százalékos a megvizsgált anyag.

Különbön az alkalis bromoldat értékét is meghatározhatjuk tiszta phenololdattal, mint az első eljárásnál leírtott és nem okvetetlenül szükséges, hogy 50 kc.-nek éppen 0.05 gr. karbolsav feleljen meg.

Sz.

(2.) A beküldött lóhere-leveleken két-féle gomba terméseit láttam. Az egyik, mely kisebb mértékben lépett fel, a barna foltokat képezi s az *Uromyces Trifolii* Alb. et Schw.* termése. A másik, mely fehér telep fonalaival (mycelium) egészen ellepte a levelek felületét s itt-ott kis gömbölyű fekete terméseket hord, nem penészgomba, de lisztharmat (Hazslinszkynál »töragya«) és pedig az *Erysiphe Martii* Link.** Ez utóbbinak, mely tömeges fellépésével károkat is okozhat, a kérdésben említett sajtáságáról, hogy t. i. sorokat, sávokat képezve lép fel a szántóföldre, már Franck*** is megemlékezik e szavakkal »oft grosse Striche in den Klee-Ackern weissfärbend«.

Sorokban való elterjedését, következőkép magyarázhatom: Minthogy a szántóföldre ezelőtt egy évvel hordták a már érett trágyát s egészen széthányták s így csírázni képes spórákat nem tartalmazhatott, továbbá, hogy az eke vagy vetőgép nyugati fordulójánál nem láttam semminemű gomba lepett növényt, a melyekről az eke vagy vetőgép a spórákat magával vihette volna: azt kell feltennem s valószínűnek tartanom, hogy a kérdéses lóherés keleti oldalán fekvő lóherekaszállóról jutott a spóra az ellepett területre. A keleti oldalán levő lóherekaszálló egyes pontjain bizonynyal koráb-

* Winter. Rabenhorst. Krypt. Flora I. k. 159. l. *Uromyces Leguminosarum* LK. Hazslinszky Akad. közl. XIV. k. 124. l.

** *Erysiphe Trifolii* Fuckl. Hazslinszky i. m. XIV. k. 185. l.

*** Franck, Die Krankheiten der Pflanzen 1880. 563. l.

ban fellépett lisztharmat konidium-spórái vitettek a spórák érdekor uralkodott keleti szél által az utóbb ellepett területre. Vagy pedig a keleti oldalon levő lóherekaszállón tavall fellépett lisztharmat áttelelő spórái — a kis fekete gömbölyű peritheciumokban fellépő tömlőspórák, melyek bizonyára a kaszállásnál sorokba vágott rendekből elhullott leveleken teletek át, — vitte a szél a rendek sorainak megfelelő sorokba, ha ugyanis a rendek ilyen sorokban feküdtek. Bár az sem lehetetlen, hogy az eke, vagy vetőgép a fordulónál a konidium-spórákkal vagy tömlőspórákkal csak kevéssé s így alig észrevehetően ellepett leveleket érintette, a spórákat magával sodorta s így vetette el a kelettől nyugatra menő megfelelő sorokba. D. S.

(3.) A világitó festék (Balmain's Leuchtfarbe) kapható Dr. Schuchardt Th.-nál, chemische Fabrik in Görlitz, Preuss. Schlesien. W. V.

(4.) A Soda bicarbonica hatása abban rejlik, hogy a gyomorsavat közömbösíti. A kinek a gyomra túlságosan sok gyomorsavat választ el se miatt emésztése zavart, az, a szódát bevéve, enyhülést érez s emésztése javul. — Éppen így, ha savanyodásra hajlandó tápszerből a gyomorban sok sav képződött, a szóda e savat közömbösítheti s ezáltal a kellemetlen gyomor-éretést csökkenti.

A szódával azonban csak orvos tanácsára jó élni, mert elhibázva a használatát, könnyen még rosszabbá válik az emésztés; a szóda alkalis hatása zavarja a gyomornedv működését.

Az úgynevezett »szódavíz« egészen elűt a szóda-portól. A szódavíz közönséges ivóvíz, a melybe, nyomás segítségével sok szén-savat fojtottak be, a melyet esetleg szódaporból, sav segítségével állítottak elő. Ez a víz nem közömbösítheti a gyomor savát.

A szódavíz szénsavtartalmánál fogva üdítő ital; azonban egyszersmind könnyen vértorlódásra vezet; és ha még hozzá ólmos edényben, vagy tisztátalan kútvízből készült, avagy sokáig állott, az egészségre ártalmas is lehet.

(Lásd a Közlöny »Névjegyzék és tárgymutató«-jában »Szódavíz« alatt.) F. J.

(5.) A »Rakelmetall« most már nem használtatik a kérdésben felemlített célra, mert a »Phosphorbronz« minden tekintetben felülmúlja nevezett ötvözetet. A kérdés 2-dik pontjára nézve csak annyit mondhatok, hogy az »oros réz«, mely oxidos érczekből készül, a legjobb. W. V.

K. M. TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT

forgó tőkéjének

(ide nem értve 1. az alapítványi tőkét, 2. az országos segélyt és 3. a könyvkiadó vállalatot)

1884-ik ÉVI BEVÉTELEI ÉS KIADÁSAI,

ÖSSZEHASONLÍTVÁ

az Előiránnyzattal és az 1883-ik évi Bevételekkel és Kiadásokkal.

a) Bevételek:

	Bevétel 1883-ban	Bevételi előirányzat 1884-re	Bevétel 1884-ben
1. Pénztári maradék . . .	4058 frt. 92 kr.	3866 frt. 55 kr.	3866 frt. 55 kr.
2. Alapítványi kamatok . . .	3410 " 70 "	3600 " — "	3582 " 85 "
3. Oklevelek díja . . .	658 " — "	600 " — "	734 " — "
4. Tagok évdíjai . . .	14957 " 20 "	14700 " — "	15232 " — "
5. Évdíj-hátrálékok . . .	646 " — "	400 " — "	630 " — "
6. Előre befizetett tagdíjak . . .	616 " — "	400 " — "	714 " 25 "
7. Eladott kiadványok . . .	2571 " 08 "	2000 " — "	2752 " 23 "
8. Vegyesek, hirdetések . . .	48 " 03 "	— " — "	65 " 38 "
Összeg:	26965 frt. 93 kr.	25566 frt. 55 kr.	27577 frt. 26 kr.

vagyis, a forgó tőke tényleges bevétele az előirányzottnál meghaladja 2010 frt. 71 krral.

b) Kiadások:

	Kiadás 1883-ban	Kiadási előirányzat 1884-re	Kiadás 1884-ben
1. „Term. tud. Közlöny“-re	7826 frt. 11 kr.	8000 frt. — kr.	7618 frt. 03 kr.
2. Népszerű Előadások . . .	1871 " 12 "	2000 " — "	1638 " 23 "
3. Könyvtár . . .	1984 " 87 "	2000 " — "	2000 " 87 "
4. Oklevelek kiállítására . . .	111 " 10 "	200 " — "	137 " 90 "
5. Kisebbsé nyomtatványok . . .	311 " 55 "	350 " — "	323 " 50 "
6. Irodai költség . . .	152 " 28 "	200 " — "	132 " 16 "
7. Pósta költség . . .	193 " 29 "	350 " — "	268 " 76 "
8. Szállásbér . . .	1674 " — "	1674 " — "	1675 " 94 "
9. Bútorok és eszközök . . .	90 " 65 "	200 " — "	84 " 30 "
10. Fűtés, világítás . . .	333 " 16 "	500 " — "	327 " 70 "
11. Vegyes kiadások . . .	214 " 64 "	250 " — "	210 " 60 "
12. Tiszti díjazás . . .	3822 " 11 "	4000 " — "	3918 " 51 "
13. Szolga-fizetés . . .	1080 " — "	1100 " — "	1080 " — "
14. Rendkívüli kiadások* . . .	284 " 50 "	1300 " — "	1215 " 78 "
15. Átirás az alaptőkéhez . . .	2000 " — "	2000 " — "	2000 " — "
16. Átirás az alaptőkéhez a forgó tőke 5 ⁰ / ₀ -a . . .	1150 " — "	1080 " — "	1185 " — "
Összeg:	23099 frt. 38 kr.	25204 frt. — kr.	23817 frt. 28 kr.

vagyis a forgó tőke tényleges kiadása az előirányzottnál 1386 frt. 72 krral kevesebb.

A forgó tőke pénztári maradéka 1884 végén az előirányzat szerint leendett: 362 frt 55 kr. A valóságban pedig lett: 3759 frt. 98 kr., vagyis 3397 frt. 43 krral több, mint a mennyi előirányozva volt.

* A Közlöny Névjegyzéke és Targymutatójának kiadására, a Math. und naturw. Berichte segítségével stb.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.